

אוּנְקֵלוֹס

ה יחפו דגן ארבעין שנין: ותדע עם לבך ארי קמא די מאלף גברא ית ברה יי אלהך

גור אריה

שמים, ואלו ניתנו להם מן השם יתברך. והשתא הוי דומה לגמרי לחומט: וי¹ כדרך הולכי יחף. וקשה, דהא כתיב בפרשת כי תבא (להלן כט, ד) "ונעלך לא בלטה מעל רגלך", ואם כן לא היו הולכים יחפים (קושיא סל"ט). ואין זה קשיא, כי כך פירושו; "ורגלך לא בצקה", כי היה לך מנעלים ולא הלכת יחף, ולכך לא נפח רגלך כדרך הולכי יחף. והא דלא אמר 'ונעלך לא בלטה מרגליך' — שודאי אם היה להם מנעלים פשיטא שלא בצקה רגלך — להודיע שיש חלוק בין "שמלתך" ובין "נעלך", כי המלבושים הם לכבוד האדם, כמו רבי יוחנן קרי למאניה 'מכבודותיה' (שנא סוף קיג.)²⁵, ובשביל זה הם

צריכים לאדם — כדי להתכבד ולהתקשט האדם בהם, ובשביל כך לא בלו. ומנעלים אינם מלבושי כבוד, אבל הם מלבוש גנאי לאדם, שהרי בכל מקום קדושה אסור לילך במנעלים, כדכתיב (שמות ג, ט) "של נעלך". נמצא, כי המנעלים אינם אלא להכרח האדם, שלא יקבל נזק ברגליו²⁶, ואינם לעצמם²⁷. וזהו שתקנו חכמים (גרוס ס:) כשלושב סודר שלו או טליתו לברך 'מלביש ערומים', בלשון לבישה. וכשהוא מסיים מסאני²⁸ 'שעשית לי כל צרכי', כלומר בשביל הכרח וצורך נכראו, לא בשביל עצמם כלל, שאין זה מלבוש לכבוד²⁹. לכך קאמר גבי מנעלים "ורגלך לא בצקה", כלומר מה שהמנעלים משמשות אל

(25) כפי שכתב בנתיב העבודה פ"ח [א, קלד.]: "כאשר אדם מעוטף בבגדו הוא דרך כבוד, כמו החשוב שיושב מעוטף בבגדו דרך כבוד, והבריות משתחיים לו, וכדקרי למאניה — מכבודתיה, ודבר זה א"צ לפרש". וראה ג"א בראשית פ"ט אות טו, שם פכ"ה הערה 126, שמות פכ"ח הערה 99, שם פל"ג הערה 106, ויקרא פ"ח הערות 86, 98, ובמדבר פ"ב הערה 91. (26) וא"ת, ואף בגדים אינם לעצמם, אלא לכסות בשר ערוה [ר' ח"א לבי"מ פד. (ג. לב.)], ומדוע יש בהם להורות על כבוד. אמנם הג"א בעצמו כבר תירץ על כך בשמות פכ"ח אות טו, שמחמת כן גופא ישנו חילוק בבגדי כהונה בין המכנסים, שאר בגדים, וכלשונם שם: "אין דומה מכנסים לשאר בגדים, כי מכנסים אינם מלבוש לכבוד, רק הוא לכסות ערוה [שמות כח, מב], ושאר מלבושים כולם כבוד הגוף הם, והרי המכנסים אינם רק להסיר הגנאי, והערוה לכסות, ושאר בגדים הם 'לכבוד ולתפארת' [שם שם ב.]... שהלבוש נקרא אותו שאדם לובש בהם לכבוד ולתפארת, ובכל מקום לא יחבר המכנסים עם שאר מלבושי כבוד, שאינו דומה ואינו שוה להם". ובח"א לסנהדרין מט. (ג, סוף קסא.) כתב: "חליצת המנעל מהרגל היא הסתלקות הפחיתות, וכדכתיב 'של נעליך מעל רגליך וגו', ובכל מקום שיש קדושה אסור לילך שם במנעלים... כי האשה שהיא פחות ושפל מן האיש קראו חכמים האשה מסאני דרב [קידושין מט.]. ועיי"ש שמבאר עפ"י מדוע חליצת נעל מפקיעה זיקת יבמה. (27) ועוד אודות שדבר הנעשה כאמצעי לדבר אחר [הסרת נזק וגנאי] ואינו נעשה לעצמו — אין בו להורות על חשיבות וכבוד — ראה ג"א ויקרא פ"א הערה 33, במדבר פ"א הערה 9, שם פכ"ז הערה 186, ולעיל פ"ב הערה 49. ובח"א לשבת סא. [א, לו.] השוה בין תפילין לנעלים, ח"ל: 'התפילין הם עליו קשורים באדם, וכן המנעלים, אינם דומים למלבושים, רק הם קשורים באדם. והתפילין הם על האדם כמו כתר ופאר, והמנעלים הם הפך זה, קשורים באדם באבר השפל, והיינו למטה מן הרגל, כמו שהתפילין הן פאר וכתרי'. (28) נועל נעליו. (29) בירושלמי שבת פ"ו ה"ב איתא "לאו אורחיה דבר נשא מיהו ליה תרין סנדלין, חד לחולא וחד לשיבתא". ולדברי הג"א כאן הדברים מאירים, שהואיל וחיוב לבישת בגדי שבת נלמד מהפסוק [ישעיה נח.] "וכבדתו מעשות דרכיך", ועל כך דרשו בגמרא [שבת סוף קיג.] "וכבדתו — שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול, וכי הא דרבי יוחנן קרי למאניה מכבודתי", לכך אין נעלי אדם בכלל כבודו, וממילא אין ענין של נעלי שבת. ובספר הזכרון למחן בעל הפחד יצחק זצ"ל, עמוד קה, נכתב שם: "הנה מבנה גופו של אדם מתחבר משאר כל הנבראים בזה, שהוא בעל קומה זקופה [ר' דר"ח פ"ג מ"ד (קמב.) ושם פ"ה מכ"א (רעד)]. קומה זו נקבעה על ידי חוט השדרה שלו, שנקודת מוצאו היא מעל לרגלים. לכך זקיפות הקומה מתגלית רק מעל לרגלים. ועתה הכלל הוא שבגדי שבת שייכים רק לאותם חלקי